

İhlas Üzerine Tefekkürler

Sırr-ı İhlâs

İslâmiyette en kıymetli ve en lüzumlu esâs, ihlâstır.[1] Hakîkat ve velâyet yollarının ve tarikat şubelerinin en mühim esâsı, ihlâstır. Çünkü insan, ihlâs ile hafî şirklerden halâs olur. İhlâsı kazanmayan, o yollarda gezemez.[2] Öyleyse ihlâs, İlâhî bir nurdur. O nurun batın-ı kalbe in'ikas etmesi, sadâkatlı sırr-ı ihlâstan takattur eden dâvâdaki muhtelif mir'at-ı marifet ve mezaya vasıtasıyla olur.

İbâdetin ruhu, ihlâstır. İhlâs ise, yapılan ibâdetin yalnız emredildiği için yapılmasıdır. Eğer başka bir hikmet ve bir fayda ibâdete illet gösterilse, o ibâdet bâtıldır. Faydalar, hikmetler yalnız müreccih olabilirler, illet olamazlar.[3] Mesleğimizin esâsı, âzamî ihlâs ve terk-i enâniyettir. İhlâslı bir dirhem amel, ihlâssız yüz batman amele müreccahtır.[4] Çünkü, vasıta-i halâs ve vesile-i necat olan yalnız ihlâstır. İnsan bazen “a'mâl-i salihanın ruhu, esâsı, ihlâs olduğunu derk etmiyor.”[5]

Sırr-ı ihlâs, sırr-ı esmâya istinad ediyor. Sırr-ı esmâdan ism-i Kayyum'a, cilve-i cemalden makâm-ı Mahmud'a dayanıyor. Sırr-ı ihlâsın anahtarı, vahdaniyet sırlarına ve marifetullah mi'raclarına uruc ettiren Risâle-i Nûr'un Nur deryasında bulunur. Sırr-ı ihlâs öyle bir nur ki hem medâr-ı necat, hem de medâr-ı rızâ olabilir. Belki bir mevhibe-i İlâhiye olan o esrâr, halis bir niyet ile ve dünyadan ve huzuzât-ı nefsâniyeden tecerrüd etmek vesîlesi ile o feyizler gelebilir.[6]

Risâle-i Nur'un dâvâsı cadde-i kübrâ olarak verâset-i nübüvvet ve velâyet-i kübra sırrıyla fazîlet-i külliyyenin dâvâsıdır. Fazîlet-i külliyyeye sahip olmak için ihlâs ve sadâkatin doruk noktasına ve zirvelerine çıkmak elzemdir. İhlâs ve sadâkatin zirvesine çıkamayan kimse fazîlet-i külliyyeye vâsıl olamaz. İnsan, sırr-ı ihlâsa, fenâdan tecerrüd edip, kâinata tamâmen esmâ ve sıfat-ı İlâhinin âyinesi olarak nazar etmek, cemal ve kemâl-i İlâhiyi müşâhede etmekle kavuşur. Bu sırr-ı ihlâsa tam mazhar olmak, ancak Sahâbe-i Kirama nasip olmuştur. Çünkü Sahâbeler iksir-i nurânî olan Efendimizin (asm) sohbetinden direkt ders almışlar ve bu Nûr Asr-ı Saâdetten âhırzamânda Nûr Talebelerine in'ikâs etmiştir. Onun içindir ki Risale-i Nur mesleği, Sahâbe mesleği ve onun bir cilvesi olmuştur. Bununla berâber Nur Talebeleri Üstâdlarından aldıkları ders-i hakîkate binâen Risale-i Nur'u değil dünya siyâsetine, belki kemâlât-ı mânevîyeye ve makâmat-ı âliyye âlet etmezler. Çünkü Risâle-i Nur'u, herkesin hoş gördüğü saâdet-i uhrevîye ve Cehennemden kurtulmaya vesîle etmemek ve yalnız emr-i İlâhî ve rızâ-yı İlâhîden başka hiçbir şeye âlet etmemek bu zamanda Nurun hakîkî kuvveti olan sırr-ı ihlâs-ı hakîkiyi muhâfaza etmeye onları mecbur etmiştir. Bu sır içindir ki Nur Talebeleri, “kutbiyet derecesinde bir mertebe-i ulviyyi ve yüksek bir şeref-i imtiyazı bırakıp, Risale-i Nur dairesindeki sırr-ı ihlâsı muhâfaza ve hazz-ı nefisten teberrî etmiştir.”[7] Çünkü Risâle-i Nur'daki sırr-ı ihlâs, yüzde doksan ihtimaliyle de olsa böyle makâma talib olmamaklığı iktiza ediyor.

Asr-ı Saâdet dışında, zaman içinde en halis insanlar âhırzamân asrında Sünnet-i Seniyyenin ihyasına çalışan âhırzamân garipleridir. Fazîlet-i külliye Asr-ı Saâdetten asr-ı âhırzamâna in'ikas ederek onlara şâmilidir. Sahâbelerin meslek ve

meşrebi ile hizmet etmek ve o meslek ve meşrebi bir ihsân-ı İlâhî bilerek omuzlamak, âhîrzamânda Efendimizin (asm) “Lâ ilâhe illallâh” sancak-ı şerifini taşımak için müstakim ve sırr-ı ihlâsa vasıl olmak lâzımdır. Bu sırr-ı hakikat için ihlâs-ı tâmm de yetmiyor olabilir. Bu âhîrzamân asrında ihlâs-ı tammeyi kazanmak, batın-ı kalbi masivadan tecerrüd ile ancak mümkündür. Öyleyse masivaya meyl-i muhabbet ve hubb-u dünyadan tecerrüd için kalbî ameliyat-ı cerrahiye, sırr-ı ihlâstır.[8]

Risale-i Nur’un dâiresindeki hâlis, pek kuvvetli ve her ferdine çok ruhları kazandıran ve Sahâbenin sırr-ı verâset-i Nübüvvetle meşreb-i uhuvvetkârânesini gösteren ‘meşreb-i hillet ve meslek-i uhuvvet’ hakikatidir.”[9] Bu sır içindir ki Bediüzzaman Hazretleri de Sahâbe Efendilerimize hüve hüvesine ittiba etmiştir. Çünkü sırr-ı ihlâsa mazhar olmak öncelikle Sahâbe Efendilerimize mahsustur. Çünkü Sahâbeler nübüvvetin rû’yetine mazhar olmuşlardır. Efendimizin (asm) sohbeti ile müşerreftirler. Bu sır içindir ki sırr-ı ihlâsa mazhariyet bir de âhîrzamânda verâset-i nübüvvet mesleğine mazhar olan Nur Talebeleri ve onların şahs-ı mânevîsine vasıl olabilir.

Bu sırr-ı ihlâsın in’ikası müteselsilen gelmiyor. Tâ Asr-ı Saâdetten, asr-ı âhîrzamâna, Sahâbelerden naklen Nur Talebelerine intikal ediyor olmalıdır. Üstâdımızın şahs-ı mânevîsi ve Risâle-i Nûr’un şahs-ı mânevîsine sadâkatle bağlı olduğumuz sürece sırr-ı ihlâsın nuru bizlere de in’ikas edebilir.

Sırr-ı ihlâs fertlerden münhasır değildir. Sırr-ı ihlâs bu zamanda Risâle-i Nur Talebelerinin şahs-ı mânevîsine has ve mahsustur. Onun için bu zaman ve zeminde ihlâstan mütevellid bir tek zattan değil, Risâle-i Nur’un müntesip ve müttehid cemâatine meftun ve muktedi olmak lâzımdır.

Yine bu azîm sırr-ı ihlâsa binâendir ki, Risâle-i Nur Talebeleri, îmân ve İslâmiyet hizmetinde ağır şartlar ve kayıtlar ve tahdidatlar içinde muvaffak oluyorlar. Onlar hayatlarını Risâle-i Nur’a ve Üstâdlarına vakfetmişlerdir. Risâle-i Nur’u, sermaye-i ömür ve gaye-i hayat edinmişlerdir. Risâle-i Nur dâvâsı rızâ-yı İlâhî dâvâsı olduğu içindir ki, hamiyet-i İslâmiyeye mâlik mümtaz[10] talebeler bu sırr-ı ihlâsa binâen maddî ve mânevî, dünyevî ve uhrevî bir gaye gütmekten hizmetlerine devam ediyorlar.

Sırr-ı ihlâs, Sûre-i ihlâs’a dayanıyor olmalıdır. Onun içindir ki ihlâs hakîkati Rabbimizin Ehadiyet ve Samediyet tecellilerine bakıyor olmalı. İnsanın sırr-ı ihlâsa, hâlî ve kalbî olarak terakki ettiğini ancak Ehad-i Samed olan Allah biliyor. Çünkü ihlâs kalbî bir ameldir. Böylece Allah bütün kalblere tecelli ettiği gibi, her birimizin kalbine de Ehadiyeti ile tecelli ediyor. Sırr-ı ihlâs bu cihetle Ehadiyete bakıyor olmalı. Sırr-ı ihlâsa ulaşan bir kul Allah’tan başkasından istemiyor ve beklemiyor. O’ndan başkasına müracâat etmiyor, esbab ve fenadan tecerrüd etmekle de Samediyet tecellisine mazhar oluyor.

Sırr-ı ihlâs küllî mânâda şahs-ı mânevîde tezahür ediyor. Ferdî eşhas şahs-ı mânevîyeye tebaiyeti sırrınca müstefid oluyor. Onun için Kevser-i Kur’ânî havuzu olan sırr-ı ihlâsın âb-ı hayatı olan şahs-ı mânevîye dahil olmak gerekiyor. Çünkü sırr-ı ihlâs Sahâbelerden naklen âhîrzamâna in’ikas ediyor. Böylece müceddid-i âhîrzamânın has şakirtlerinin şahs-ı mânevîsine has ve mahsustur.

Şahs-ı mânevî çok ehemmiyetli bir mes’ele-i mühimdir. Çünkü verâset-i nübüvvet sırrıyla Peygamber Efendimizin (asm) şahsiyet-i mânevîyesine bakıyor. Bu sır içindir ki âhîrzamânda Risâle-i Nur’un şahs-ı mânevîsine meftun olmak gerekiyor. Verâset-i nübüvvet ile sırr-ı verâset ve sırr-ı velâyete ulaşmanın en müessir yolu Risâle-i Nur’un şahs-ı mânevîsine ittiba etmektir. En kudsî bir mücâhede-i mânevîyeyi tazammun eden ve sırr-ı verâset-i nübüvvetle velâyet-i kübrânın feyzine mazhar ve Sahâbenin sırr-ı meşrebine medâr olan Risâle-i Nur ile hizmet-i kudsîye-i Kur’âniyemize kanâat[11] etmek elzem görünüyor. Bediüzzaman Hazretleri de “Risâle-i Nur şakirtlerinde sırr-ı ihlâsın ne derece yüksek bir terk-i enaniyet ve hazz-ı nefsiden teberri etmek gibi, ihlâsın en yüksek seciyeleri Risâle-i Nur şakirtlerinde tezahür ediyor diye bir delil oldu”[12] diyor.

İhlâs hakîkati abd-i aciz için İlâhî bir nur oluyor. Kalbî bir amel olup o abdi akrebiyet-i İlâhiyeye uruc ettiriyor. Sırr-ı ihlâs mü’minin kalb ve vicdanını nurlandırıyor ve o abdin âlemine nur veriyor ve hayatlandırıyor. Mü’minde bulunan fanî dünyaya karşı gösterilen şiddetli hırs, ihlâs-ı tammı söndürür. İnsanı müflis eder. Ondandır ki “Mü’minde hırs sebep-i hasârettir” denilmiş. Bunun içindir ki sırr-ı ihlâs, sebep-i rızâdır, sebep-i necattır, kalbi masivadan tecerrüttür. Bazen bir tek kelime medar-ı necat ve medar-ı rızâ olabilir. Yeter ki sırr-ı ihlâs ile mayalansın.

Bir ameli, Allah emrettiği için yapmak ihlâs, emredildiği gibi yapmak ise sadâkattır. Sadâkatın biri mânevî, diğeri fiilî olarak iki ciheti vardır. Kişinin bağlandığı dâvâyâ ciddî ve kalbî samîmiyeti, sadâkatın mânevî cihetidir. Bu mânevî bağlılığın fiilî tezâhürü ise; bağlandığı şeyin icablarını harfiyyen ve tasarruf etmeden yerine getirmek ve fiilen sadâkatını isbat etmeye çalışmaktır.

İhlâsı Kazandıran Şartlar

İhlâs İslâmiyetin bir esâsıdır. Rızâ-i ilâhî cihetinde Kur’ân’ın ders verdiği hükümler ve kudsî hakîkatlere ait harekât ve a’mâl ihlâstan sudûr etse ve insanın hâl dili mânen Kur’ân’ın ayetlerini okusa ve yansıtırsa o vakit İslâmiyetin bir esâsı olan ihlâs, hakîkî mânâsını ve şartlarını bulmuş olur.

İhlâs, kullukta harîka sadâkat ve fevkalâde metânettir. Hizmet-i Kur’ânîyede ve vazîfemizde mağlûp da olsak, kuvve-i mânevîyemize ve hizmetimize noksanlık gelmeden devam edebilmektir. O noktada kanâat etmektir.

İhlâs, güzel ahlâkın esası ve rûhudur. Hizmet-i dînîyenin mukâbilinde dünyada birşey istenilmemesidir.

İhlâslı insan, aldatmayan, özü-sözü bir olan, ilmiyle a’mel eden kişidir. İnsan ihlâs vasıtasıyla, şirk-i hafiden ve riyâ ve tasannu gibi rezâilden halâs olur; tezkiye-i nefis vasıtasıyla nefis-i emmârenin ve enâniyetin tehlikelerinden kurtulur. “O vakit, âzamî ihlâs ki, hiç bir şeye âlet olmayacak; hem vazîfe-i ilâhiyeye karışmamak için kader-i ilâhî[13] ”ciyetiyle hakkımızda verilen hükme teslim olmaktır.

“İhlâsı kazandıran, harekâtındaki sebebi sırf bir emr-i ilâhî ve neticesi rızâ-yı ilâhî olduğunu düşünmeli ve vazîfe-i ilâhiyeye karışmamalı.[14]” Bedüzzamân Hazretleri bu cümlede ihlâsı kazandıran amellerin ön şartlarını belirliyor. İhlâs Risâlesi’nden de biliyoruz ki haksızlar dahi haksız dâvâsında ihlâslı olabiliyor. “Haksızlar dahi, haksızlıkları içinde gösterdikleri ihlâs ve samîmiyet yüzünden kuvvet kazanıyorlar.[15]” cümlesi bunu gösteriyor. Burada kazanılan kuvvet, haksız bir dâvâda gösterilen samimiyetin kuvvetidir. Bu kuvvetten Allah razı değildir. Allah’ın razı olacağı kuvvet emr-i ilâhî ile hak dâvâda yapılan hareket olmalıdır. Bu nedenle de yine Bedüzzamân Hazretleri “Evet, kuvvet haktır ve ihlâstadır.[16]” demiştir. Yirminci Lem’a’da ise şu ifâdeler de önceki cümleyi îzah etmektedir. “Çünkü samimî bir ihlâs, şerde dahi olsa neticesiz kalmaz. Evet, ihlâs ile kim ne isterse Allah verir.[17]” Önemli olan emr-i ilâhiyeyi yerine getirmekte ihlâslı olabilmektir.

On Yedinci Lem’a’da ise gelen cümleler mes’elemize güzel bir îzah olur.”Ubûdiyet, emr-i ilâhiye ve rızâ-yı ilâhiye bakar. Ubûdiyetin dâisi emr-i ilâhî ve neticesi rızâ-yı Haktır.[18]” Öyleyse şöyle diyebiliriz. Biz amellerimizde ve harekâtımızda ihlâsı kazanmak için öncelikle o hareketimizi sırf emr-i ilâhî olduğu için yaparız. Başka ön şartları Allah’ın emrinin önüne koymayız. Yaptığımız hareketin ve amelin neticesinde ise Allah’ın rızâsını beklemek ve O’nu razı etmek niyetini aramalıyız. Neticesinde ne dünyevî ve ne de uhrevî bir şart koşmayacağız.

Bu mes’elenin bir diğeri ciheti de vazîfe-i ilâhiyeye karışmamaktır. Biz sadece ve sadece emr-i ilâhiye için a’mâl yaparız ve neticesinde ise Allah’ın rızâsını ararız. Allah o amelimizi ve hareketimizi kabul eder veya etmez, razı olur veya olmaz, cennete koyar veya koymaz noktalarını düşünmeden o a’mâlî yapmak durumundayız. Çünkü bu noktaları düşünmek ve karışmak bir nev’i Rabbimizi tecrübe etmek olur. Bu hâl ubûdiyete uygun değildir. Çünkü biz kuluz Allah ise Rab’dır. Biz mahkûmuz Allah ise Hâkim’dır. Bizim, Rabbimizi imtihan eder konumda itham etmeye hakkımız yoktur.

Şu gelen noktalar da bu mes’elemize bakmaktadır: “Cenâb-ı Hak abdinı tecrübe eder ve der ki: ‘Sen böyle yapsan sana böyle yaparım. Göreyim seni, yapabilir misin?’ diye tecrübe eder. Fakat abdin hakkı yok ve haddi değil ki, Cenâb-ı Hakkın tecrübe etsin ve desin: ‘Ben böyle işlesem Sen böyle işler misin?’ diye tecrübevârî bir surette Cenâb-ı Hakkın rubûbiyetine karşı imtihan tarzı, sû-i edeptir, ubûdiyete münâfidir. Madem hakîkat budur; insan kendi vazîfesini yapıp Cenâb-ı Hakkın vazîfesine karışmamalı. Öyleyse, işte ey kardeşlerim! Siz de, size ait olmayan vazîfeye harekâtınızı bina etmekle karışmayınız ve Hâlıkınıza karşı tecrübe vaziyetini almayınız.[19]”

İhlâs bir nev’î kalbin a’mâlidir. Allah’ın kullarından beklediği en önemli davranıştır. Allah insanın niyetine ve o niyeti kendi rızâsı için yapıp yapılmadığına bakar. Allah’ın rızâsı ise ilâhî emirlerinin sadece emrettiği için yapılmasıdır. Allah’ın emri için yapılan bir hareketin neticesini ise kul Allah’ın rızâsına bırakır. Emr-i ilâhî için yapılan fiilin neticesi rızâ-i haktır.

İhlâsı kazandıran hareketimizin bir diğeri şartı da yapılan fiillerimizin Allah’ın vazîfesine bina etmeden yapmamızdır. Ya’nî vazîfe-i ilâhiyeye karışmamak. Esasında bizler kul olarak bu cümledeki noktalara tamamiyle uygun hareket edebilirsek

kulluğumuzun en önemli vazîfesini yerine getirmiş oluruz.

Mesela, iblisin hayatında bu noktalardan müthiş bir kırılma ve isyan görüyoruz. Böylece İblis kovulmuş ve lanetlenmiş bir konuma düşüyor. Yüce Rabbimizin hikmeti gereği insandan beklediği neticeler var. Bu nedenle Hz. Âdem (as)’i yaratıyor ve tâlim-i esmâ ile o neticelerin inkişâfını istiyor. Böylece Hz. Âdem(as)’e bütün eşyânın ismini öğretiyor. Dahâ sonra ise meleklerle ve İblise Âdem’e secde etmeleri emrini veriyor. Mes’elenin teferruatı çok ancak konumuza bakan ciheti şöyledir.

İblis Yüce Allah’ın emri karşısında kendince maslahat ve üstünlük arıyor. Ben ateşten, Âdem ise topraktan yaratıldı, ben ondan üstünüm diyor. Bir nev’î tekebbür ve enâniyet ile bir secde gerekecekse o secde bana yapılmalı şeklinde hatalı bir duruş yapıyor. Ya’ni emr-i ilâhiyenin önüne şartlar koyuyor ve o şartlarında emr-i ilâhiyeden üstün olduğunu düşünüyor. İşte bu hareket onu lanetlenmekten ve kovulmaktan kurtaramıyor.

Kulluğun gereği, emr-i ilâhiyenin yanında üstünlük ve maslahat aramadan teslim olmak ve inkîyad etmektir. Bu hareket ihlâsın ilk aşamasıdır. Çünkü ortada Allah’ın emri için yapılan bir hareket vardır. Neticesinde ise ön şart aranmaz ve aranmamalıdır. Bu hâl kulluğun gereği ve duruşudur. Neticede ise sadece yapılan a’mâlin kabul edilir umudu kula yetmelidir. Yoksa mutlaka kabul edilir ve edilmelidir şeklinde kesin bir beklenti ise vazîfe-i ilâhiyeye karışmak olur. Bu ise yine ihlâsı kazanmanın yolunu kapatabilir.

Niyet-i Sadıka ve İhlâs

“Ameller niyetlere göredir.”[20] “Niyet bir rûhtur. O rûhun rûhu da ihlâstır.”[21] “Ve keza, nazarla niyet mâhiyet-i eşyayı tağyir eder. Günâhı sevaba, sevabı günâha kalb eder. Evet, niyet âdi bir hareketi ibâdete çevirir. Ve gösteriş için yapılan bir ibâdeti günâha kalb eder.”[22]

Niyet; azîm, kasıt, kesin irâde; kalbin bir şeyi bilmesi; kalbin bir şeye karar verip, o işin niçin yapıldığını bilmesi anlamında bir kavramdır. Niyet bir nevi kalbin yönelmesidir. Bir arzu ve duygudur. Kalbdeki mânâların veya tesirât-ı hâriciyeden tevellüd eden temâyüllerin yönünü belirlemede başlayan ve o müyûlatın seyrinin devamında veya fiil haline gelmesinden önceki arzu ve istektir. O fiil boyunca niyet devam eder. İhlâs ile o niyet hem kıymet kazanır, hem de Allah’ın rızasına ulaşır.

Bedüzzamân Hazretleri niyet için şu îzahatları yapar.” Evet, niyet öyle bir hâsiyete mâliktir ki, âdetleri, hareketleri ibâdete çeviren pek acîp bir iksir ve bir mâyedir. Ve keza, niyet ölü ve meyyit olan hâletleri ihyâ eden ve canlı, hayatlı ibâdetlere çeviren bir rûhtur. Ve keza, niyette öyle bir hâsiyet vardır ki, seyyiâtı hasenâta ve hasenâtı seyyiâtı tahvil eder. Demek, niyet bir rûhtur. O rûhun rûhu da ihlâstır. Öyleyse, necat, halâs, ancak ihlâsladır. İşte bu hâsiyete binaendir ki, az bir zamanda çok ameller husûle gelir. Buna binaendir ki, az bir ömürde Cennet, bütün lezâiz ve mehâsiniyle kazanılır. Ve niyetle insan daimî bir şâkir olur, şükür sevabını kazanır.”[23]

Yine Mesnevî-i Nûriye’de gelen şu ifâdeler de niyeti îzah etmektedir.”Hayrat ve hasenâtın hayatı niyetledir. Fesadı da ucub, riyâ ve gösterişledir. Ve fitrî olarak vicdanda şuurla bizzat hissedilen vicdaniyatın esası, ikinci bir şuur ve niyetle inkitâ bulur. Nasıl ki amellerin hayatı niyetledir. Onun gibi, niyet bir cihetle fitrî ahvâlin ölümüdür. Meselâ, tevâzua niyet onu ifsad eder; tekebbüre niyet onu izâle eder; feraha niyet onu uçurur; gam ve kedere niyet onu tahfif eder. Ve hâkezâ, kıyas et.”[24]

Niyetin ihlâs ile bir iksir ve mâye oluşu ne kadar mânidardır. Basit bir âdeti sünnet niyeti ile yapan kişi âdetini ibâdete çevirmiş olur. Niyet bir rûh ise, o rûhun da rûhu ve özü ihlâstır ki ölü mânâları hayattar ve canlı hale getiriyor ve nûrlandırıyor. Niyet ihlâs ile kıvama geliyor ve bizi rabbimizin rızasına kavuşturuyor. Allah’ın rızası niyetin rûhu olan ihlâs hakîkatî ile taçlanıyor ve kalbî ve fiilî ameli semeredâr hasenâta kavuşturuyor.

Risâle-i Nûr Külliyyatının hiç bir bahsinin girişinde “On beş günde bir okunmalıdır.” İhtarı yapılmadığı halde, İhlâs Risâlesi’nin girişinde “Bu Lem’a lâakal her on beş günde bir defa okunmalı.” Diye çok önemli bir ihtar ve îkaz yapılmıştır. Çünkü ihlâs bütün amelleri hem nûrlandırıyor, hem canlandırıyor, hem de hayattar yapıyor. Bir nev’î amellerdeki niyetlerin rûhunu ubûdiyetin rızâ makâmına çıkarıyor. Böylece ameller hayattar bir mânâ kazanıyor ve kul kalbî

miraclarla evc-i âlâyâ doğru uruc ediyor.

Üstâd Bedüzzamân Hazretleri On Yedinci Lem'a'da "Medar-ı necat ve halâs, yalnız ihlâstır. İhlâsı kazanmak çok mühimdir. Bir zerre ihlâslı amel, batmanlarla hâlis olmayana müreccahtır. İhlâsı kazandıran, harekâtındaki sebebi sırf bir emr-i İlâhî ve neticesi rızâ-yı İlâhî olduğunu düşünmeli ve vazîfe-i İlâhiyeye karışmamalı.[25]" şeklinde mükemmel bir tespit yaparak ihlâs hakikatini îzah edior. Böylece kurtuluşun sadece ihlâsla olduğunu, ihlâsı kazanmanın, muhâfaza etmenin ve mânilerini def etmenin çarelerini ise İhlâs Risâlesi'nde ayrıntıları ile açıklıyor.

Bir fiillin bidayetinde müyûlat-ı kalbîye, tesirât-ı hâriciye ve niyet vardır. Ancak o müyûlat-ı kalbîye ve niyetin amel boyutunda Allah'ın rızâsına kavuşmasının şartı ihlâs iledir. Çünkü ihlâs şartsız Allah'ın razı oluşuna bakar. Ya'nî ön şartsız olarak niyet edilen fiilin Allah'ın rızâsı aranarak yapılması ihlâs iledir. Yoksa o fiilin rûhu söner ve o niyette Allah rızâsı kaçar, nefsî ve dünyevî bir niyet ve amel olmuş olur.

İhlâs karşılıksız olarak Allah'ın rızâsı için yapılan davranıştır. Sadece Allah'ın razı oluşuna yönelmek ve sadece O (cc)'ndan istemek ve rızâsı dairesinde itikad ve duruş yapmaktır. Bu duruş ve tavırdan sonra neticeyi düşünmemek, hatta ve hatta amelini Allah'ın vazîfesine bina etmeden yapmaktır.

Peygamberin hayatlarında ve kıssalarında hep bu duruş ve niyetin ihlâs izdüşümlerini görürüz.

Hz. İbrahim(as) ateşe atılırken Allah(cc) Cebrail(as)'i gönderip "Kulum İbrahim'e söyle benden bir isteği var mı?" dediğinde Hz. İbrahim(as)'in duruşu ve sözü yine ihlâs sırrının zirvesini taşımaktadır. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir.[26]" sırrı ile Allah'ın rızâsına göre duruş yapmak, sadece O(cc)'ndan istemek, sebeplerin de Allah'ın emri altında olduğunu bilmek, böyle bir teslimiyet ve ihlâs ile kulluğun zirvesine çıkmak. Böylece eşyanın esmâ ile olan ilişkisini ve âlemlerin Rabbine olan îmân ve teslimiyetin sırrını aralamak ve anlamak.

Yine Hz.İsmail(as)'ın bıçak karşısında duruşu ve teslimiyetinde de aynı sırla karşılaşırız. Ön şartsız bir teslimiyet, îmân ve ihlâs sırrı ile zahirde kesen bıçak kesmez olur. O îmân ve ihlâs karşısında Yüce Allah kulu İsmail'i korumuş ve kesen bıçağa bu îmân ve ihlâslı duruşun karşısında kesmemesini emretmiştir. Böylece eşyanın emir ile şekil aldığı ve Allah'ın kudretine boyun eğdiği hakikati zahir olarak ortaya çıkmış oluyor.

Demek ki ihlâs öyle bir iksir ve rûh ki ateşin yakmamasına ve bıçağın kesmemesine giden yolun mukaddimesi olabiliyor. Çünkü bütün sır, âlemlerin Rabbini razı edici duruşlar yapabilmekte ve öyle davranabilmekte. Ön şartsız bir îmân ve teslimiyet sırrı sanırım ihlâs hakikatinde yatıyor. Ya'nî, Allah'ı razı edici duruşlar ve ameller yapabilmek. İnsanın aklı, kalbi, vicdanı ve rûhu mutmain olmak için kalbin ameli olan ihlâs sırrına muhtaçtır. Çünkü yapılan ameller Allah rızâsı için sırr-ı ihlâs ile mayalanıyor ve netice veriyor. Böylece aklın marifetullah mertebeleri, kalbin muhabbetullah neticeleri ve rûhun hayattan mânevî gıdaları ihlâs sırrı ile iksirleniyor ve latîfe-i rabbâniyemiz tam gıdalarını almış oluyor.

Rızâ-i İlâhî

Bedüzzamân Hazretleri "Rızâ-yı İlâhî kâfidir. Eğer o yâr ise, her şey yârdır. Eğer o yâr değilse, bütün dünya alkışlasa beş para değmez. İnsanların takdiri, istihsanı, eğer böyle işte, böyle amel-i uhrevîde illet ise, o ameli iptal eder. Eğer müreccih ise, o ameldeki ihlâsı kırar. Eğer müşevvik ise saffetine izale eder. Eğer sırf alâmet-i makbuliyet olarak, istemeyerek, Cenab-ı Hak ihsan etse, o amelin ve ilmin insanlarda hüsn-ü te'sîri namına kabul etmek güzeldir ki, "Bana, arkamdan hayırla yâd edilmeyi nasip et[27]" buna işarettir."[28] demektedir.

Allah (cc) Kur'ân-ı Kerîm'de meâlen buyuruyor ki: "Dünyâ malından, sarıldığınız, sakladığınız her şey yanınızda kalmayacaktır. Ancak Allah rızâsı için yaptığınız iyilikler ve ibâdetler sizinle berâber kalacaktır.[29]"

Bir hadîs-i kudsîde de Allahü teâlâ "Kim benim kazâma rızâ göstermez, verdiğim belâyâ sabretmez ve nîmetlerime şükretmezse, benim yerimden ve göğümünden çıksın. Kendine benden başka Rab arasın. [30]" buyurmuştur.

Allahü teâlânın rızâsını kazanmak için dünyâ nîmetlerinden aza kanâat eden kullarının, amelleri az olsa da, Cenâb-ı Hak böyle kullarından hoşnûd ve razı olur.

Rızâ, öncelikle Cenâb-ı Hakkın takdir ettiğine karşı olmamaktır. Teslimiyet ve razı olmaktır. Bir kulluk vazîfesidir. Hakk'tan gelen ve hak olan her şey rızâ göstermektir.

Rızâ, kazânın hükümlerine kalbin güzel bir surette bakması ve teslimidir. Her durum ve her işte Cenâb-ı Hak'a îtimâddan, kulluk vazîfelerini yerine getirmekten ibârettir.

Hakîkatte, sır ve özü belli olmayan, akla aykırı ve nefse zahmetli görünen, ilâhi kazânın hükmüne karşı kulun pozisyonu teslim ve rızâ olarak meydana gelir. Çünkü o hükmün sonunda hayır mı, şer mi olduğu bilinemez. Ve onun öyle olması Allah katında kesinleşmiş ve takdir edilmiş şeyler arasındadır. Çünkü ayet-i kerîmede; "Belki sevmediğiniz şey hakkınızda hayırlıdır. Bezen da sevdiğiniz bir şey sizin için şer olur. Allah her şeyi bilir, siz bilmezsiniz.[31]" buyrulmaktadır.

Allah'tan gelene razı olmak vâcib iken; i'tirâz ederek hilâfında bulunmak Yüce Allah'ın hoşnutsuzluğuna sebep olmakla fazl-u kereminden mahrumiyeti gerektirir.

Evet, rızâ tevekkülün sonudur. Vazîfeyi yapıp neticeye karışmamaktır. Allah'ın razı olduğu kuluna bahsettiği bir makâm ve hâldir.

"Rızâ'nın şartına gelince;" Allah'ın kula en sevimli hâl olmasıdır." Bu cümlelerin sırrı insana derc edilen hissin gâyetü'l-gâyâsına bakan muhabbetullah sırrıdır. "Allah kalbin bâtınını îmân ve mâ'rîfet ve muhabbeti için yaratmıştır.[32]" Kalb sadece Allah'a muhabbetten mutmâin olur. İnsanın en parlak saâdeti ve en tatlı nimeti, muhabbetullahıdır. Öyleyse insan o muhabbetullaha rızâ ile çıkabilir.

Kul Allah'ı seviyor ve muhabbeti varsa o zaman O'nun marziyâtı dairesinde yaşmalıdır. Böylece "Eğer Allah'a muhabbetiniz varsa, Habîbullaha ittibâ edilecek. İttibâ edilmezse, netice veriyor ki, Allah'a muhabbetiniz yoktur. Muhabbetullah varsa, netice verir ki, Habîullahın Sünnet-i Seniyyesine ittibâ intaç eder. Evet, Cenâb-ı Hakka îmân eden, elbette Ona itâat edecek. Ve itâat yolları içinde en makbûl ve en müstakîmi ve en kısası, bilâşüphe, Habîullahın gösterdiği ve tâkîb ettiği yoldur.[33]" Öyleyse Cenâb-ı Hakka muhabbet cihetinde emrine itâat ve marziyâtı dairesinde hareket etmek ve Habîbullaha ittibâ etmek insanı rızâ makâmına ulaştırır.

Rızâ-i İlâhi, hubb-u câh yerine, Allah'a îmânın bir mânâsı ve neticesidir. Cenab-ı Hakkın rızâsından başka hiçbir maddî, mânevi menfâatı ve maksadı gaye edinmemektir.

Rızâ-i ilâhîyenin mayası ihlâstır. Çünkü "İhlâs ve rızâ-i ilâhî yolunda zerre, yıldız gibi olur.[34]" Böylece neticesi rızâ-i ilâhî ve mayası ihlâs olan filler; o küçük değildir, büyüktür. İnsan bazen tek bir kelime ile Allah'ın rızâsına kavuşur. "Evet, bazan birtek kelime sebeb-i necat ve medâr-ı rızâ olur.[35]" O halde "Belki hüner, rızâ-i ilâhîyi kazanmaktır.[36]" Öyleyse insan ihlâsı esas tutup, yalnız rızâ-i ilâhîyi düşünmelidir.

İnsan duâsını, evrâdını ve ubûdiyetini sırf rızâ-i ilâhîyi maksad ederek yapmalıdır. "Rızâ-i ilâhî öyle bir makâmdır ki, insanların teveccühü ve istihsânı, ona nisbeten bir zerre hükmündedir.[37]" Bunun için biz kullara rızâ-i ilâhî makâmı yetmelidir.

Rızâ-i ilâhîye aynı zamanda İslâmiyetin bir esâsı ve emridir. "Eğer rızâ-i ilâhî varsa, o rızânın cilvesi olarak insanlarda teveccüh görünse, bir derece emâre-i rızâ olmak noktasında makbul olabilir. Yoksa arzu edilmemeli.[38]" Allah'ın rızâsı sırr-ı ihlâs ile yapılan ubûdiyetlerde bir kul için en makbul ve matlub netîce olmalıdır.

Evet, bir misafir, ev sahibinin iznine ve rızâsına muvafık olmayacak derecede, yemeklerde ve sair şeylerde israf edemezse, Allah'ın emirleri ve yasakları karşısında da bu hassasiyet ile davranmalıdır ki rızâsına ulaşabilsin. Cenâb-ı Hak ayet-i kerîmede "O'nun rızâsına ulaştıracak vesîleleri arayın ve Onun yolunda cihad edin." [39] buyurmuştur. O vesîleleri aramak kulluğumuzun gereğidir.

"Saâdet-i ebediye, iki kısımdır. Birinci ve en birinci kısmı: Allah'ın rızâsına, lütfuna, tecellîsine, kurbiyetine mazhar olmaktır.[40]" Böylece rızâ makâmına ulaşmak ve Allah'ın lütfuna kavuşmak, tecellî-i esmâsı ile sıbgalanmak ve kurbiyet ile rızâ-i ilâhîye mazhar olmak insanın en önemli gâyesi olmalıdır.

Son sözler yine Üstâd Bedüzzamân Hazretleri'nden." Ey nefis! Eğer takvâ ve amel-i salihle Hâlıkını razı ettiysen, halkın

rızâsını tahsile lüzum yoktur; o kâfidir. Eğer halk da Allah'ın hesabına rızâ ve muhabbet gösterirlerse, iyidir. Şayet onlarınki dünyâ hesabına olursa, kıymeti yoktur. Çünkü onlar da senin gibi âciz kullardır. Maahaza, ikinci şıkkı tâ'kîb etmekte şirk-i hafî olduğu gibi, tahsili de mümkün değildir. Evet, bir maslahat için sultana müracaat eden adam sultanı irzâ etmişse, o iş görülür. Etmemişse, halkın iltimasıyla çok zahmet olur. Maamâfih, yine sultanın izni lâzımdır. İzni de rızâsına mütevakkıftır.[41]"

"Biz ancak Allah'ı ve rızâsını istiyoruz. Gün geçtikçe, rızâsı içinde Cenâb-ı Hakka vuslat iştiyâklarını kalbimizde teksif ediyoruz.[42]"

Dipnotlar

- [1] Lem'alar, 2006, s. 463
- [2] Mektubat, 2006, s. 762
- [3] İşaratü'l-İ'câz, 2006, s: 230
- [4] Tarihçe-i Hayat, 2006, s. 1071
- [5] Lem'alar, 2006, s. 386
- [6] Mektubat, 2006, s. 116-117
- [7] Kastamonu Lâhikası, 2006, s: 380
- [8] Risale-i Nur ve Nurdan İlhamlardan istifade edilmiştir.
- [9] Lem'alar, 2006, s: 631.
- [10] Tarihçe-i Hayat, 2006, s: 1073.
- [11] Lem'alar, 2006, s: 639.
- [12] Kastamonu Lâhikası, 2006, s: 363.
- [13] Emirdağ Lahikası,2006,s.848
- [14] Lem'alar,2005,s.323
- [15] Lem'alar,2005,s.393
- [16] Lem'alar,2005,s.393
- [17] Lem'alar,2005,s.374
- [18] Lem'alar,2005,s.321
- [19] Lem'alar,2005,s.320
- [20] Buharî, Bed'ü'l-Vahy.1
- [21] Mesnevî-i Nuriye,2006,s.112
- [22] Mesnevî-i Nuriye,2006,s.84
- [23] Mesnevî-i Nuriye,2006,s.112
- [24] Mesnevî-i Nuriye,2006,s.318
- [25] Lem'alar,2005,323
- [26] Âl-i İmrân Sûresi, 3.173.
- [27] Şuarâ Sûresi, 26.84
- [28] Barla Lâhikası sh. 78
- [29] Nahl sûresi.96
- [30] Mektûbât-ı Ma'sûmiyye
- [31] Bakara Sûresi, 2.216
- [32] Hutbe-i Şâmiye,1996,s.146
- [33] Lem'alar,2005,s.179
- [34] Lem'alar,2005,s.383
- [35] Lem'alar,2005,s.376
- [36] Lem'alar,2005,s.377
- [37] Mektubat,2005,s.700
- [38] Barla Lahikası,2006,s.162
- [39] Mâide Sûresi, 5.35
- [40]İşârâtü'l-İ'câz,2006,s.325
- [41]Mesnevî-i Nuriye,2006,s.295

